

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 41. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992360165312/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

klærede alle Baner aabne for Talentet, og da man saa en fransk Værtshusholders Søn bestige Neapels Trone og en forhenværende Grenader gribe Sverigs Scepter og bemægtige sig Norges.

Der er Bebudelsens og den uklare Uros Higen i Werther. Uhyre Omvæltninger ligger mellem ham og den næste store franske Type, René. I René er Bebudelsens Poesi afløst af Skuffelsens. Istedendfor Utilfredsheden før de store Sammenbrud er traadt Utilfredsstillelsen efter. Alle hine Kæmpe-Omvæltninger havde ikke formaact at bringe Menneskeaaandens Krav og de ydre Forhold i Samklang med hinanden. Kampen for den Enkeltes Menneskeret syntes kun at ville føre til nye Magthaveres Voids-herredømme. Saa møder vi da paany i Literaturen Tidsalderens unge Mand. Hvor er han forandret! Al Friskhed er vejet fra hans Lød, al Barnlighed vejet fra hans Sind; hans Pande er rynket, hans Liv er ørkesløst, hans Haand er knyttet. Udstødt af et Samfund, som han forbander, fordi han ikke i det kan finde sin Plads, ser vi ham flakke om i den nye Verden, i Urskovene blandt vilde Folkestammer. Et nyt Element er indtraadt i hans Sjæl, som ikke fandtes i Werthers: Melankolien. Atter og atter kommer Werther netop tilbage til, at Intet er ham en saadan Pest som ondt Lune og Mismod; Werther er ulykkelig, men ikke melankolsk. René derimod er fortabt i en ørkesløs Kval, hvorover han ikke kan blive Herre. Han er lungsindig og Menneskehader. Han danner Overgangen fra Goethes Werther til Byron's Gjaur og Korsar.

IV

Chateaubriand hører ikke som Goethe til Fredens Mænd. Der stod en Tilintetgørelsens Stjerne over hans Vugge; der er intet Aar imellem hans Fødsel og Napoleon Bonapartes, og hin Sværdtids mørke og grusomme Aand fornemmes i hans Skrifter og har meddelt dem en egen vild Poesi.

Men, kunde man indvende, har han da virkelig noget tilfælles med Rousseau og Goethe, har han virkelig hørt Noget af dem? Jeg anser det for godtgjort, at ikke blot han men hele hin Tidsalder var dannet af de Bøger, vi nys har gennemgaaet kritisk. Der lader sig føre en Art Bevis herfor: Etsteds, hvor